

De bescherming van personen met een handicap

Ongewenst gedrag gezocht

Handicap Op vraag van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) werd door IDEWE vzw een onderzoek gevoerd naar de registratie van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van personen met een handicap. Lieve Vermeire was een van de onderzoekers. **Tekst en foto Nico Krols | Illustratie Ief Claessen**

Wat betekent grensoverschrijdend gedrag in deze context?

Lieve Vermeire (IDEWE): "We onderscheiden zes deeldomeinen: fysiek geweld, ongewenst seksueel gedrag, psychisch geweld, verbaal geweld, financieel of materieel misbruik, en verzuim. Het gaat dan om grensoverschrijdend gedrag van personeelsleden,

Dankzij de registratie wordt er zowel preventief als curatief gewerkt.

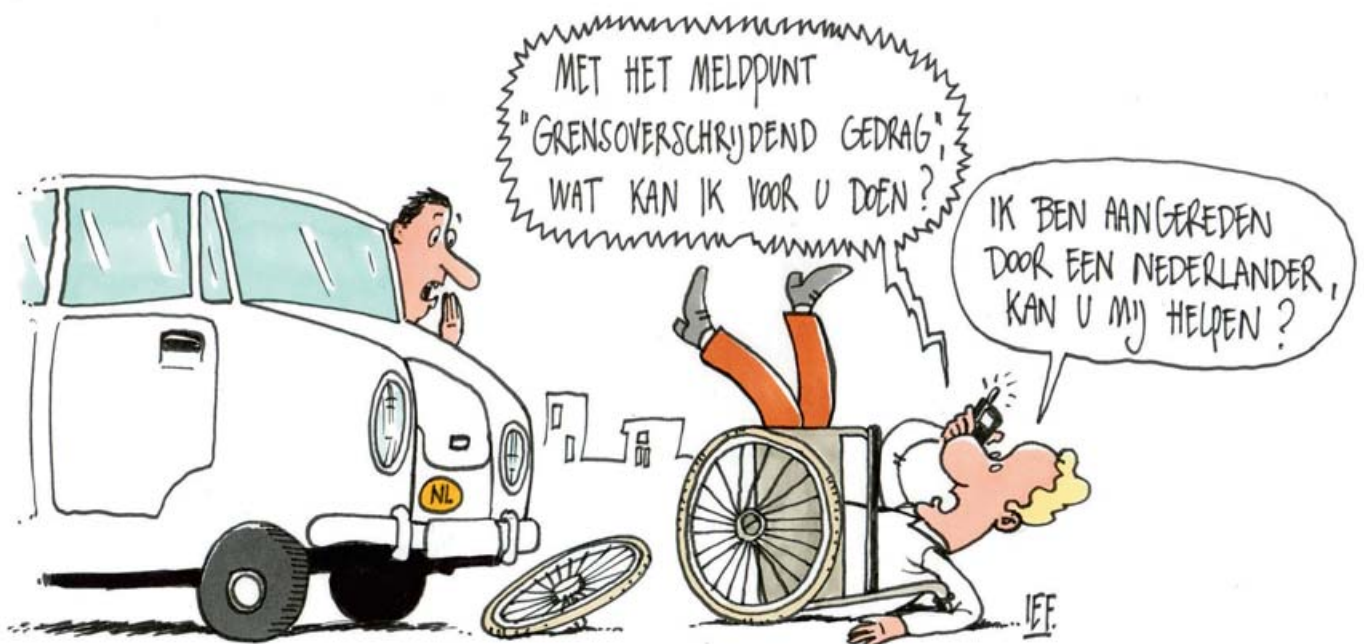
familie, derden of van andere cliënten tegenover de cliënt, niet andersom."

Wat zijn de belangrijkste bevindingen uit de studie?

"In het eerste van drie deelonderzoeken hebben we registratiesystemen gebundeld. Het zou interessant zijn om de inspanningen van diverse sectoren en organisaties te volgen en samen te brengen. Er bestaan al sectoroverschrijdende initiatieven op Vlaams niveau, zoals de Integrale Jeugdhulp. In

tweede instantie hebben we met een projectgroep getracht een registratie-instrument te ontwikkelen. Er werden verschillende versies van een registratie-instrument getest. De diverse zorgvormen vonden echter geen overeenstemming. Ook elke organisatie kent haar cultuur en schat het belang van de registratie van grensoverschrijdend gedrag anders in. Vooral het moment waarop geregistreerd wordt, bleek een onoverkomelijke drempel. Wat is wel en wat is geen incident?

Een registratie kan geen doel op zich zijn, maar moet een middel blijven. De doorbraak kwam toen we registratie in een systeem plaatsten. De nadruk moet liggen op de uitwerking van de procedure van het kwaliteitshandboek, het detecteren van en gepast reageren op misbruik en geweld. In ons eindrapport hebben we dit systeem omstandig toegelicht. De onderzoekers hebben een instrumentarium ontwikkeld voor de voorzieningen die nog niet beschikken

over een registratie-instrument: een registratiefiche, een opvolgformulier en een handleiding. Tijdens het derde deel van ons onderzoek zochten we uit welke vorm een meldpunt moet aannemen.”

Is elke voorziening onmiddellijk overtuigd van het nut van zo'n registratie?

“Neen, bijkomend administratief werk stuit altijd op weerstand. Voorzieningen met een preventiebeleid krijgen hun mensen uiteraard makkelijker gemotiveerd. Zij zien het nut in van een registratiesysteem. Het is bij de voorzieningen die geen beleid inzake grensoverschrijdend gedrag hebben en geen incidenten registreren dat ik mijn bedenkingen heb.”

Hoeveel incidenten werden tijdens het onderzoek geregistreerd?

“Bijna 500 incidenten op een half jaar tijd bij 30 voorzieningen. Met dat cijfer moet je oppassen, want niet alle incidenten zijn zomaar vergelijkbaar. Die meting voldoet ook niet aan wetenschappelijke voorwaarden. Wij deden louter beschrijvend onderzoek, maar een indicatie is het dus wel.”

UIT HET ONDERZOEK

Het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) vroeg aan IDEWE (Externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk) een voorstel te ontwikkelen om een registratie- en meldingssysteem op te zetten voor grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van personen met een handicap. Voor de uitbouw van een meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag werd een concreet voorstel geformuleerd. Toegankelijkheid, transparantie en eenvoud zijn centrale begrippen. Er werd ook rekening gehouden met reeds bestaande en goed werkende initiatieven in deze of in andere sectoren, zoals het meldpunt ouderenmis(be)handeling, de vertrouwenscentra kindermishandeling en gebruikersorganisaties.

De onderzoekers stonden stil bij de mogelijke opdrachten van een meldpunt. De eerste opvang van slachtoffers of hun vertegenwoordigers door het meldpunt wordt als de kernopdracht gezien. Andere opdrachten: doorverwijzing, waarbij het meldpunt optreedt als een 'filter' en toegangspoort naar de hulpverlening, het uitbouwen van een goede samenwerking met het netwerk van hulpverleners, preventie en registratie van meldingen. De randvoorwaarden voor een goed functionerend meldpunt zijn laagdrempeligheid, aansluiting bij bestaande netwerken, inbedding van het meldpunt in een ruimer systeem, het voorzien in mankracht en materiaal, de bekendmaking bij hulpverleners en het grote publiek, het voorzien in evaluaties en bijsturing van het meldingssysteem zelf.

Er wordt een hele structuur uitgewerkt om de cliënt te ondersteunen. In de voorgestelde structuur wordt gewerkt op lokaal, provinciaal en centraal niveau.

Lieve Vermeire (IDEWE vzw): “Voorzieningen met een preventiebeleid krijgen hun mensen makkelijker gemotiveerd. Zij zien het nut in van een registratiesysteem.”

Hoe moet het meldpunt werken?

“Het belangrijkste doel is de functie als eerste aanspreekpunt en als eerste opvang. Het blijkt overigens dat als mensen gehoord worden de helft geen verdere vraag naar opvang meer heeft. Tele-onthaal zou die rol mogelijk kunnen opnemen. Als blijkt dat melders verdere ondersteuning wensen, dan zou Tele-onthaal kunnen doorverwijzen naar de bestaande opvang, zoals Kind en Gezin, CLB, comités bijzondere jeugdzorg, de Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG). Voor de minderjarigen zouden de vertrouwenscentra Kindermishandeling de coördinatie van de hulpverlening kunnen doen. Wat de volwassenen betreft, ligt dit moeilijker. De CAW's zouden hier een rol kunnen spelen of de vertrouwenscentra, maar om volwassenen te begeleiden moet de wetgeving worden aangepast. Echt nieuw en noodzakelijk is de functie van een projectcoördinator op Vlaams niveau.”

-
- ▶ S. Opdebeeck, H. Sykora, L. Vermeire | *Studie inzake prevalentie, incidentie, melding en registratie van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van personen met een handicap* | IDEWE, maart 2008, in opdracht van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
 - ▶ Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum